

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**Збірник
студентських
наукових праць**

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Збірник студентських наукових праць

**Бердянськ
2021**

УДК 373.2(477)(082)

З 41

Рекомендовано до друку рішенням ради
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 9 від 28.04.2021 р.)

З 41 Актуальні проблеми дошкільної освіти в Україні: збірник студентських наукових праць / уклад. Ю. Б. Семеняко; за наук. ред. І. Г. Улюкаєвої. Бердянськ : БДПУ, 2021. – 240 с.

У збірнику опубліковано студентські наукові роботи за результатами проведення Всеукраїнського конкурсу наукових робіт зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Видання адресоване науковцям, здобувачам вищої освіти та викладачам закладів вищої педагогічної освіти, фахівцям у галузі освіти.

УДК 373.2(477)(082)

Редакційна колегія:

Ірина УЛЮКАЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент, голова.

Юлія СЕМЕНЯКО, кандидат педагогічних наук, старший викладач, заступник голови.

Леся МОРОЗ-РЕКОТОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, відповідальний редактор, комп'ютерний редактор

© БДПУ, 2021

ЗМІСТ

АВРАІМОВА В. МЕДІАОСВІТА ЯК СУЧАСНИЙ НАПРЯМ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	7
БАЗАВЛУЦЬКА Н. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРОФЕСІЇ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	11
БЕРЕЗОВЧУК А. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	14
БОРТНІК К. ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	19
БРОСАЛІНА М. ВИХОВАННЯ ДБАЙЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДНОГО ДОВКІЛЛЯ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	21
БУРЛИК Д. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	23
БУХАНЬКО Д. ПРОБЛЕМА АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	28
ВЕЛИКАНОВА О. ЛІДЕРСЬКА РОЛЬ ПЕДАГОГА ЯК ПРИКЛАД ДЛЯ НАСЛІДУВАННЯ В ДИТЯЧОМУ КОЛЕКТИВІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	32
ВОРОНЧЕНКО Д. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ.....	38
ВОРОПАЄВА О. ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	41
ГАЙЧЕНЯ Л. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	43
ГРИГОРЯН Н. ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ РУК ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	49
ГРИЦУН Д. РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	51
ГУР'ЄВА В. ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДНИХ ІГОР.....	53
ГУР'ЄВА В. ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ІГРАШКИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	59
ДАВИДОВА Д. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ «Я-ЕКОНОМІЧНОГО» ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ГРИ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В УМОВАХ ЗДО.....	61

ДОВГАНІНЕЦЬ Р. ФОРМУВАННЯ ГЛЯДАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	66
ДОВЖЕНКО Т. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТУ ДЛЯ РОБОТИ З МОЛОДИМИ ФАХІВЦЯМИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	69
ДРОЗД В. РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	75
МІХНОВА О., ДЯЧЕНКО А. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОДОЦІЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В ДІТЕЙ 6-ГО РОКУ ЖИТТЯ.....	77
ЄМЕЦЬ К. ЗАСТОСУВАННЯ МУЗИЧНОЇ ГРАФІКИ В ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	82
ЖЕРЛІЦИНА В. РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК АПЛІКАЦІЇ.....	85
ЗАГОРСЬКА О. ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	87
ЗАДЕСЕНЕЦЬ К. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗА МЕТОДИКОЮ КАРЛА ОРФА.....	91
ІСАЄВА І. ФОРМУВАННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОГО СТАВЛЕННЯ ДО КНИГИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ОДНА ІЗ ЗАСАД ЗАКЛАДАННЯ ПЕРШООСНОВ ЇХ ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ СІМ'Ї.....	97
КАРАЦЮБА Т. ДИТЯЧИЙ ДИЗАЙН ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	100
КИЦЬ Г. ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ STREAM-ОСВІТИ.....	102
КОВАЛЬ Е. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ АРТПЕДАГОГІКИ.....	106
КОЛІСНИЧЕНКО Є. РОЗВИТОК РИТМІЧНОСТІ РУХІВ ПІД ЧАС ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	108
КОРОЛЬОВ Б. ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	110
КОРОСТЕЛЬОВА Ю. РОЗВИТОК РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ НИМИ КАЗОК ТА ФАНТАСТИЧНИХ ІСТОРІЙ.....	114
КРАВЧЕНКО О. ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЕКТУВАННЯ В МУЗИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	116

КУЛІНІЧ Т. ДІАГНОСТИКА ТА КОРЕКЦІЯ ГОТОВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ З НЕЗНАЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ У ПСИХОФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	118
КУШНІРОВСЬКА К. ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ ЖИТТЯ ЗАСОБАМИ ОСВІТНЬО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	122
ЛАВРУХІНА В. ПРОФІЛАКТИКА МЕТОДІВ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	127
ЛАНТІНОВА А. ЕМОЦІЙНЕ ЗДОРОВ'Я ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ.....	129
МАКАРОВА А. ВПЛИВ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ЗАСОБІВ НА ОПАНУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЬМИ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ.....	133
МАЛЬКО А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЛІПЛЕННЯ З ГЛИНИ.....	138
МИСЛИЦЬКА А. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗБАГАЧЕННЯ АКТИВНОГО СЛОВНИКА ДІТЕЙ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ.....	140
НІКОЛАЄНКО А. РОЗВИТОК УЯВИ ТА ФАНТАЗІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ РЕЖИСЕРСЬКИХ ІГОР.....	143
ПЕГЛІВАНЯН Д. ТЕОРІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ.....	148
ПИЩАНЕЦЬКА П. РУХЛИВА ГРА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ПОЗИТИВНИХ ВЗАЄМИН СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	150
ПОНОМАРЕНКО К. ЗНАЧЕННЯ МУЗИЧНО-РИТМІЧНИХ ІГОР ДЛЯ ВИХОВАННЯ КОЛЕКТИВІЗМУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	152
ПОХИЛА С., РЕПІНСЬКА К. ФОРМУВАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ.....	154
РИТІК В. ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	159
РУДЕНКО Н. РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПІЗНАВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	161
САВКУЄВА Д. ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОГО ЗДО.....	164
САВЧУК М. КРИТИЧНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАРОДЖЕННЯ ДИТЯЧОГО МИСЛЕННЯ.....	168
СЕРЕДЯК І. ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ВИХОВАНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	172
СИНЯЩОК В. СПОСІБ ЖИТТЯ БАТЬКІВ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ.....	176

СЛИНЬКО А. ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧА РОБОТА З ДІТЬМИ РІЗНОВІКОВОЇ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ГРУПИ.....	178
СЛЬОТА А. ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	181
СОВИК І. ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	186
СУХОВІЄНКО В. ПРОГРАМА ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ ОСНОВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	190
ТИМЧЕНКО Т. ОСОБЛИВОСТІ ПАМ'ЯТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	195
ТИТОВА Я. УМОВИ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ ЗДО.....	197
УЛЬЯНЧУК К. ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКУЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	199
УСАЧ І. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА ЕБРУ.....	202
ФЕДОТОВА Н. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ НАРОДОЗНАВСТВА У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	209
ЦІЛУЙКО О. ОСВІТНЬО-ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗДО ЯК ВАГОМИЙ ЧИННИК ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	214
ЧЕРНЯК А. ФОРМУВАННЯ ПЕРШООСНОВ ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА.....	220
ЧУГАЙ Я. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ	222
ШЕБЕДА Ю. СЕНСОРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР.....	224
ШЕЛУШИНА М. НАРОДНА КАЗКА ЯК ЗАСІБ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	226
ШУЛЬГА А. ФОРМУВАННЯ ГУМАННОГО СТАВЛЕННЯ ДО НАВКОЛИШНЬОГО У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	229
ЮРЧЕНКО К. ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА В ГРУПІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ПЕРІОДУ.....	231

4. Розвиток потреби у спілкуванні з природою, прагнення до пізнання навколишньої природи у єдності з морально-естетичними переживаннями.

5. Активізація діяльності, спрямованої на покращення природного і перетворювального середовища, непримиренність до дій людей, що шкодять йому [2, с. 40–41].

Отже, екологічне виховання – процес педагогічно спрямований. Завдання вихователя – допомогти маленькому досліднику розібратись у розмаїтті об'єктів і явищ природного середовища, викликати інтерес до нього засобами ігрової діяльності, навчитись бачити духовне благородство, милосердя і на основі цього виховувати почуття любові до всього живого, бажання охороняти й примножувати все, чим багата рідна земля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Вища шк., 2002. 407 с.

2. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посіб. Київ : Вища шк., 1993. 255 с.

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Дар'я БУРЛИК,
студентка 4 курсу факультету дошкільної та спеціальної освіти
Науковий керівник: Неля КРАВЧУК
к.пед.н., доцент кафедри психології та педагогіки
розвитку дитини (УДПУ)*

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається підвищений інтерес до проблеми обдарованості, адже нині актуальною є потреба у людях, які вміють неординарно вирішувати завдання, нестандартно мислити, мати розвинутий творчий потенціал. Такі люди вносять вагомий внесок у розвиток суспільства, оскільки наділені якостями обдарованості.

Реформаційні процеси, що ініціюють зміни в системі дошкільної освіти, в освітньому просторі в Україні, торкнулися і

системи дошкільної освіти, яка стає більш значущою частиною соціальних перетворень, зокрема, пошуку шляхів і засобів раннього виявлення унікальної своєрідності кожної дитини, її творчої обдарованості.

Вищезазначене актуалізувало важливість виявлення і розвитку обдарованих дітей та розвитку їх творчого потенціалу, що стає одним із пріоритетних завдань дошкільної освіти та підтверджує необхідність вирішення означеної проблеми основними документами в галузі освіти України. Зокрема, у Законі України: «Про дошкільну освіту», «Базовому компоненті дошкільної освіти» та інших документах, в яких розвиток творчих здібностей розглядається першочерговим завданням на найближчі десятиліття.

Аналіз теоретичних досліджень проблеми обдарованості особистості розглядається в працях: О. Антонової, І. Аверіної, Ф. Баррона, Н. Басюк, Б. Блума, Д. Богоявленської, Н. Ваганової, Л. Венгера, Дж. Гілфорда, Ю. Гільбуха, І. Карабаєвої, В. Кузьменко, О. Кульчицької, Н. Лейтеса, О. Леонтєва, С. Максименка, О. Матюшкіна, В. Моляко, О. Музики, В. Шадрікова, В. Юркевич й ін.

Проблему розвитку творчого потенціалу порушено в наукових розвідках В. Давидова, О. Дьяченко, Д. Ельконіна, Є. Ільїна, О. Кравцової, В. Кудрявцева, А. Лукановської, Н. Лазарович, В. Маслової, О. Поддьякова, Т. Піроженко, та ін.

Мета дослідження – полягає у розробленні та впровадженні методики розвитку творчого потенціалу обдарованих дошкільників.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз, синтез, класифікація та узагальнення психолого-педагогічних положень з обраної теми; емпіричні: опитування, бесіди, спостереження, тестування, прогнозування, констатувальний, формувальний та контрольний етапи педагогічного експерименту.

Дошкільний вік є найбільш сензитивним порівняно з усіма періодами життя, з огляду на це, науковці правомірно вважають дошкільний вік важливим етапом для цілісного, гармонійного, особистісного, творчого розвитку дитини. Вважаємо, що обдарованість дитини це особистісна характеристика, яка

проявляється у допитливості, інтересі до діяльності, оригінальності, самостійності, легкості виконання завдань.

У процесі дослідження проаналізовано теоретико-методичні підходи до вивчення проблеми розвитку творчого потенціалу та обдарованості в дошкільників; розроблено критерії (інтелектуальний, емоційний та діяльнісний), показники (допитливість, тривалий інтерес до діяльності, якісне виконання завдання, нестандартність відповідей дитини, самостійність, оригінальність та легкість виконання творчих завдань, внутрішня впевненість у правильності виконаних завдань) та рівні розвитку творчого потенціалу обдарованих дошкільників (достатній, середній та низький). Психолого-педагогічний супровід розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей старшого дошкільного віку в умовах освітнього простору ЗДО розглядаємо як комплексну технологію, як систему підтримки і допомоги дитини у виявленні творчих проявів і здібностей та створення оптимальних умов для її розвитку.

Приналежність дітей до певного рівня розвитку творчого потенціалу за інтелектуальним критерієм з'ясовна за допомогою діагностичних методик, зокрема: методики завершення речень (Л. Дерев'янка) для визначення творчих здібностей дошкільнят («Для мене найцікавіше...», «Мені подобається...», «Я не люблю, коли...» та ін.) [2]; методики «Творча оригінальність» (за А. Симановським) застосовується для визначення рівня оригінальності мальованих образів (10 аркушів). Дітям пропонується уявити себе чарівником і перетворити фігурку у будь-яку красиву картинку; методика А. Біне-Т. Сімона – вивчення розумового розвитку, варіант Л. Термена для визначення рівня сформованості інтелектуально-творчого потенціалу (здатність переключати увагу, швидко переходити з вирішення одних задач на виконання інших, не допускаючи при цьому помилок).

Для дослідження показників емоційного критерію враховували той факт, що виникнення у дітей старшого дошкільного віку складних емоцій є взаємозв'язок і взаємозалежність емоційних і пізнавальних процесів – двох найбільш важливих сфер їхнього психологічного розвитку.

Існують дані, які свідчать про те, що емоції є найважливішим фактором регуляції процесів пізнання. Так, емоційна забарвленість – одна з умов, що визначає довільну увагу та здатність запам'ятовувати. Враховуючи ці особливості проведено педагогічне спостереження за ігровою діяльністю, їх естетичного сприйняття художніх та музичних творів, милування природою під час прогулянок, екскурсій тощо.

Крім того використовували методику «Потяг» для діагностики емоційного стану дитини С. Велієвої. Дані дали змогу дійти висновку про те, наскільки діти активно чи пасивно виражали свої почуття, вільно чи стримано, показували свій емоційний стан, позначали його у мовленні та ставленні до творчої діяльності.

Результати спостережень показали, що більшість дітей старшого дошкільного віку мають високу емоційність, оскільки, вони живуть емоціями, керуються ними при виборі способів поведінки, вони супроводжують дитячі відчуття, практичні дії, регулюють розумову діяльність, роблять навколишній світ різноманітним і прекрасним.

Для виявлення рівнів діяльнісного критерію розвитку творчого потенціалу старших дошкільників було запропоновано виконати: індивідуальні завдання у повсякденній роботі – «Придумай казку» скласти нову казку з героями знайомих казок «Ріпка», «Колобок», «Коза-Дерева» та ін. Дітям пропонується набір карток, які вони могли використовувати інших персонажів, відповідно – змінюється назва казки, герої, сюжетна лінія, мораль та кінцівка; тест творчого мислення П. Торренса «Закінчи малюнок», у вигляді малювання на вільну тему, оцінка продуктів діяльності дітей, самостійно створених до творів (казок), виявлення таких показників як оригінальність та унікальність. Індекс унікальності (від 1-го до 6-ти) показує, наскільки дійсно нове може створити дитина: ступінь самостійності створення власного художнього образу, цілісність, оригінальність, якість виконання роботи; вправа «Чарівники» – пропонується, використовуючи заготовки (циліндри, дощечки, палички) та різні матеріали (серветки, гудзики тощо) створити щось нове і оригінальне.

З'ясовано стан прояву творчого потенціалу обдарованих дошкільників у ЗДО № 30 і № 15 м. Умані та Центрі розвитку дитини «Дивосвіт» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. У ньому взяли участь 50 дітей, де створено належні умови для всебічного повноцінного розвитку та комфортного перебування дітей. Дослідження показало, що значна частина старших дошкільників перебувають на низькому і середньому рівнях розвитку творчої обдарованості і лише деякі з них мають достатні показники.

Розроблено методику розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей старшого дошкільного віку, яка передбачала створення розвивального, творчого середовища в умовах освітнього простору ЗДО; участь дітей у різноманітних видах діяльності, вдосконалення змісту, форм і методів творчого розвитку дошкільників (розробка занять, ігор, вправ, використання методу проєктів та ін.); розроблені методичні рекомендації для вихователів та батьків щодо розвитку творчого потенціалу обдарованих дошкільників відповідно до умов створеного розвивального середовища. Ці рекомендації спрямовані на виявлення, підтримку та розвиток особистості, розкриття дитячої індивідуальності, забезпечення цілісного світобачення, поглиблення творчого та дивергентного мислення тощо.

На підставі результатів експериментальної роботи можна зробити висновок, що помітне зростання середніх та достатніх рівнів розвитку творчого потенціалу, а також зниження низького рівня в експериментальній групі обумовлене ефективним впливом проведеної роботи, а також підвищило рівень розвитку творчого потенціалу у обдарованих дошкільників загалом. Вагомим результатом дослідження є якісні особистісні зміни дітей старшого дошкільного віку, зокрема: усвідомлене ставлення до себе й інших людей, підвищення активності, ініціативності, самостійності дитини, до знаходження оригінальних рішень завдань, у свободі її висловлювань та адекватності оцінки ситуації, впевненості у власних силах. Порівняльний аналіз результатів дослідження розвитку творчого потенціалу в дітей із низькими й достатніми проявами ознак обдарованості, уможливив дійти такого

висновку, що обдаровані діти демонструють вищі показники розвитку творчого потенціалу, ніж діти без таких ознак.

Отже, у ході дослідження доведено, що результативність дослідно-експериментальної роботи засвідчена значною динамікою зростання рівнів розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей старшого дошкільного віку експериментальних груп за кожним показником, що є вагомою підставою вважати завдання дослідження виконаними, а мету – досягнутою. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні особливостей забезпечення та підтримки обдарованих дітей у сучасному освітньому просторі закладів дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: монографія. Житомир : Житомир. держ. Ун-т, 2005. С. 431–456.
2. Обдаровані діти: Діагностика та супровід / [упоряд. Т. Червонна]. Київ : Шкільний світ, 2008. 128 с.
3. Рабочая концепция одаренности / [Д. Б. Богоявленская, А. В. Брушлинский, В. Н. Дружинин и др.]; науч. ред. В. Д. Шадриков. Москва : ИЧП «Издательство Магистр», 1998. 68 с.

ПРОБЛЕМА АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

*Дар'я БУХАНЬКО,
студентка 2 курсу факультету дошкільної освіти
Науковий керівник: Світлана БАКАЙ,
канд.пед.наук, доцент (ХНПУ)*

Проблема агресивної поведінки особистості вже майже півстоліття є об'єктом досліджень у різних гуманітарних науках (психології, біології, соціології, екології). Зміни в суспільстві, які викликали соціальні конфлікти, зростання насильства, поставили феномен агресії в центр уваги психології. Поява на початку ХХ століття двох потужних теоретико-методологічних напрямів – психоаналізу і біхевіоризму – зумовила два основні підходи до проблеми агресії: як до природженої властивості (вчення про «танатос» З. Фрейда) і як реакції на несприятливий